

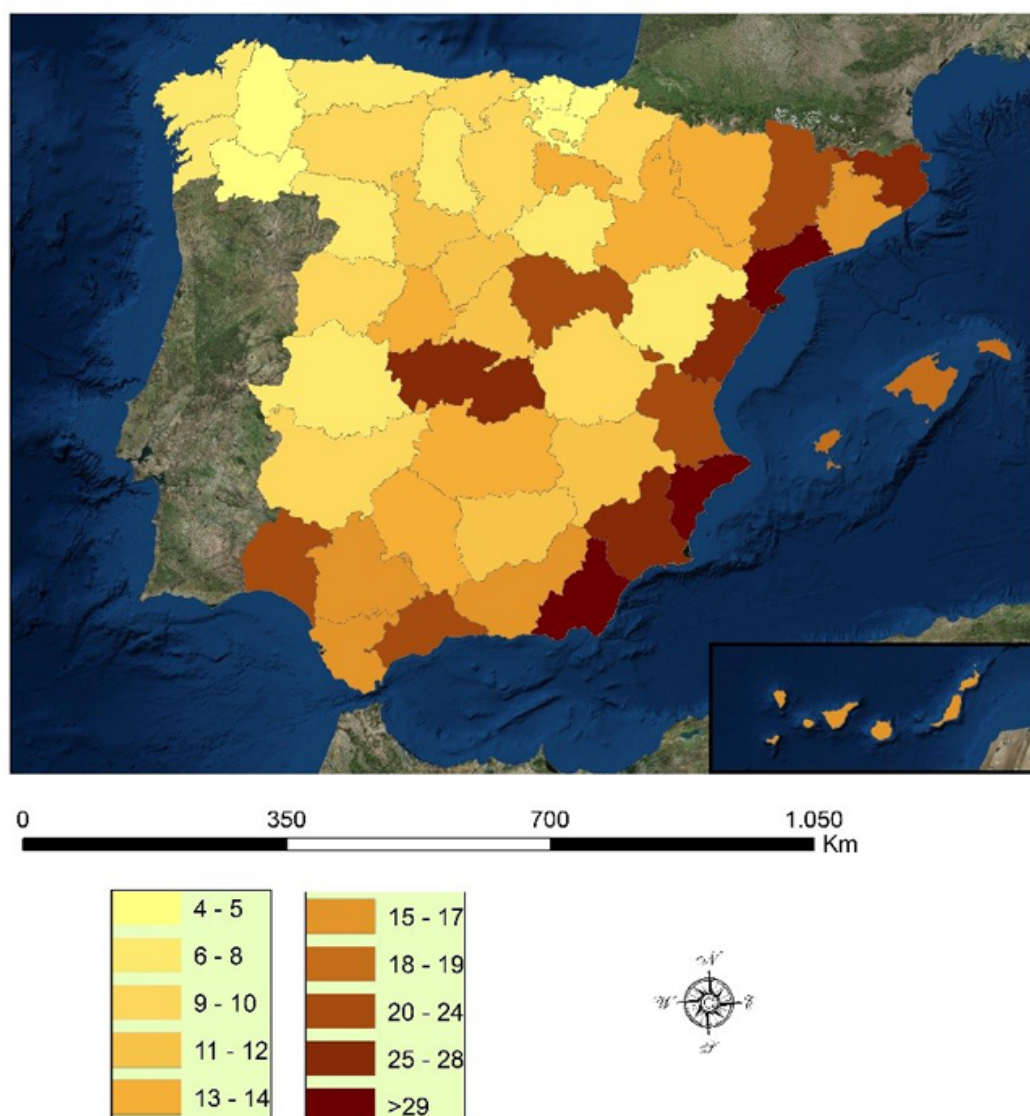
22/03/2019

La crisi de l'habitatge: implicacions territorials i estratègies d'apoderament

La crisi econòmica iniciada al 2008 ha tingut efectes directes en la població en matèria d'habitatge, produint-se un procés de desposseïció massiva durant la dècada 2008-2017. Aquesta tesi estudia com ha estat l'impacte de la crisi de l'habitatge en el territori de l'estat espanyol, i en concret a la ciutat de Barcelona, així com la reacció que hi ha hagut per part de la ciutadania per lluitar contra aquest fenomen, a partir de l'anàlisi de les estratègies usades per la Plataforma d'Afectats per la Hipoteca de Barcelona.

L'esclat de la bombolla immobiliària ha tingut una repercussió directa en les famílies referència al dret a l'habitatge. L'augment de l'atur que es va produir a partir de la crisi, en l'economia que basava el seu creixement en la urbanització del sòl, i en una societat on s'ha fomentat la propietat privada davant del lloguer (i per tant sobre endeutada amb hipoteques), va donar lloc a una situació massiva d'impagaments hipotecaris desposseïcions d'habitatges. Sota la legislació espanyola, que no només contemplava retorn de la llar al banc quan no es podien pagar les hipoteques, sinó que a més la fam quedava amb un deute pendent, es van produir execucions hipotecaries (les ordres emeses per impagaments) i els conseqüents desnonaments al llarg de tot el territori.

Imatge 1. Execucions hipotecàries per províncies cada 1.000 habitants (2008-2017). Fc Elaboració pròpia a partir de dades del Consell General del Poder Judicial i de l'Insti Nacional d'Estadística.

En aquest context neix el 2009 a Barcelona la Plataforma d'Afectats per la Hipoteca (PAH) partir de moviments socials pel dret a l'habitatge. La PAH, un moviment assembleari, apartidista i gratuït, permet apoderar a les famílies afectades aturant els desnonaments davant les pròpies portes, realitzant campanyes de senyalització de bancs i canviant l'imaginari popular de culpables a víctimes d'una estafa econòmica.

Aquesta tesi estudia com la crisi de l'habitatge ha afectat a nivell territorial (estatal i a nivell ciutat) i com han estat les estratègies d'apoderament que s'han produït en la PAH Barcelona. Per fer-ho es realitza, en primer lloc, un anàlisi bibliogràfic de la literatura científic existent que relacioni problemes d'habitatge i moviments socials. En segon lloc, a partir l'anàlisi de dades oficials (Consell General del Poder Judicial i l'Institut Nacional d'Estadística) s'estudia l'impacte de la concessió d'hipoteques, les execucions hipotecàries i desnonaments que s'han produït a nivell provincial; i també s'estudia amb dades primàries

l'impacte de les execucions hipotecaries i els desnonaments a la ciutat de Barcelona. Aquestes s'obtenen amb un llarg treball de camp (finals de 2014 fins a mitjan de 2018) a la PAH de Barcelona, analitzant estadísticament tota la població afectada que hi acudeix, tant per problemes hipotecaris com les ordres de desnonament. En tercer lloc, a partir d'un treball de camp d'observació participant a la PAH, s'analitza el sorgiment i el procés d'apoderamentament que es produeix a la PAH. En darrer lloc, s'analitzen les estratègies més exitoses com a eina d'apoderamentament que es treballen a la PAH: les accions directes performatives (actuacions de protesta en seus bancàries o en actes de partits polítics) i l'ús dels mitjans de comunicació interns com a eines de difusió i d'empatia amb la població afectada.

Els resultats permeten comprovar com la crisi de les hipoteques va afectar de manera notable el litoral mediterrani i al voltant de Madrid, àrees altament urbanitzades durant el període precrisi. Per al cas de Barcelona, els efectes territorials també han estat desiguals, afectant amb molta diferència zones amb menor renda mitjana com el districte de Nou Barris o el barri del Raval, al Barri Gòtic. A partir d'una organització elaborada i un llenguatge proper i directe s'ha comprovat com les accions de la PAH han permès apoderar famílies afectades i convertir-les en activistes defensores del dret a l'habitatge.

Eduard Sala Barceló

Departament de Geografia

Universitat Autònoma de Barcelona

edusala123@hotmail.com

Referències

